

LA LAÏCITAT A L'ESCOLA¹

ESCOLA LAICA

Francisco Delgado
Europa Laica

[...] “El model d'escola laica que propugnem té a veure amb la declaració del cinquè manifest que més de cent organitzacions socials, sindicals i polítiques de tot l'Estat espanyol hem aprovat i fet públic:

“Advoquem per un model d'escola laica, que educi sense dogmes, en valors humanistes i universals, en la pluralitat i en el respecte als drets humans, en l'assumpció de la diferència i de la diversitat i en els valors ètics, no sexistes i democràtics.

Volem una escola on s'asseguin còmodes tant els no creients, com els creients de les diverses religions o creences. Els nins i nines, a l'escola, no poden ser segregats en funció de les creences de les seves famílies.

I l'alumnat que no desitgi donar religió no ha de tenir una obligació alternativa, ja que això va en contra dels drets fonamentals, per això l'única possibilitat, a fi de respectar els drets de tots i totes, és que la religió surti de l'horari lectiu obligatori”.

[...] D'altra banda l'església catòlica rep de l'Estat espanyol múltiples beneficis i privilegis, de tipus fiscal, amb subvencions milionàries, amb lleis civils i penals i no diguem en l'àmbit de l'educació, subvencionant col·legis catòlics i mantenint a l'escola la classe de religió i els valors cristians, com a conseqüència dels acords amb el Vaticà de 1979, de clara inconstitucionalitat.

[...] El laïcisme no és un valor antireligiós, ni respon a un ateisme o agnosticisme implícit o explícit. El laïcisme respon al dret que té tota persona a no ser violentat o discriminat, en funció de les idees que sostingui.

“...l'actual Govern pretén seguir amb un model confessional i no constitucional d'escola pública i concertada catòlica.”

[...] El laïcisme és la devolució de la potència pública a tots els individus.

[...] Descansa en diversos principis essencials, entre els que destaquem: A) Llibertat individual de pensament i



Intervenció de Pere Polo en un Seminari de Cooperació Internacional del FSIPE.

de consciència; B) Igualtat, entre la ciutadania, des de tots els punts de vista, tant simbòlica, com jurídica, com política, com ètica i espiritual. C) Autonomia de la societat civil, al marge de les esglésies, per dotar-se de lleis per a tots i totes les ciutadanes, és a dir incloents. D) Tolerància zero amb totalitarismes i posicions excloents.

[...] Les creences pertanyen a l'àmbit del que priva i és en ell (els llocs de culte o el si familiar), on les famílies creients, en col·laboració amb les esglésies, han de desenvolupar, la formació religiosa dels seus fills i filles.

[...] El projecte de LOE deixa les coses com estan, és a dir es manté la religió com a assignatura, dins el currículum i en horari lectiu, sense donar solució a l'alumnat que no desitja tenir religió.

[...] Altres religions entraran, també, a l'escola, per adoctrinar. S'augmenten els concerts amb les escoles catòliques. En suma, l'actual Govern pretén seguir amb un model confessional i no constitucional d'escola pública i concertada catòlica.

[...] No obstant això som optimistes, sabem que una altra escola i una altra societat són possibles. I per això des d'Europa Laica, amb altres organitzacions socials, continuarem lluitant.”

L'ESCOLA LAICA EN EL MÓN ÀRAB - MUSULMÀ

Waleed Saleh
Universitat Autònoma de Madrid

“Parlar d'una escola laica en el món àrab i musulmana no deixa de ser en l'actualitat un somni o un desig molt



difícil de realitzar. Durant dècades les societats en alguns països àrabs i musulmans han lluitat per aconseguir el tren de la modernitat i han aconseguit d'alguna manera reduir la influència de la religió en la vida pública, i concretament en la política. S'han promulgat lleis i normes que han anat fomentant els drets dels ciutadans, lluny de discriminacions per raons de sexe o per criteris confesionals.

En diversos moments de la història moderna del món àrab i musulmà varen aparèixer reformadors que varen fer alguna crida per revisar el paper de la religió en la societat. El reformisme islàmic, en realitat, és un moviment polític nou i una ideologia contemporània que pretén ressuscitar la civilització islàmica i el món islàmic. Com a moviment polític crida a la descolonització dels països musulmans sota la bandera del califat. Ideològicament, té l'Alcorà, el Profeta i els avantpassats com la base per a un nou renaixement. Rebutja el poder religiós tal com es coneixia a l'edat mitjana. Defensa la idea que no hi ha contradicció entre la raó i la religió ni tampoc entre la religió i les ciències modernes. Per això, accepta que moltes teories científiques occidentals s'aprofitin per renovar la civilització islàmica i el pensament islàmic. Els líders més destacats d'aquest moviment són: Yamal al-Din al-Afgani (1839-1897); Muhammad 'Abdah (1849-1905); Muhammad Iqbal (1875-1938); 'Ali Sari'ati (1933-1977).

"...acusa les escoles religioses del Golf d'alimentar amb els seus titulats els suïcides d'Al Qaeda."

[...] L'assignatura de religió forma part dels plans d'estudis a l'escola primària i secundària d'aquests països, encara que hi ha algunes diferències entre els uns i els altres. Algèria, per exemple, està decidida a eliminar l'ensenyament religiós a l'escola secundària, com a mesura per resoldre el radicalisme religiós. Tunis desenvolupa l'ensenyament de la religió per adequar-la als temps moderns. El Marroc ha reduït, aquest curs, les hores de l'assignatura de religió de dues setmanals a una hora, a l'escola secundària. A la resta del món àrab ha seguit el seu camí tradicional: ni eliminació ni modernització. L'assignatura de religió a Síria forma part essencial del programa d'estudis, ja que cada alumne (des de primer de primària a tercer de secundària) estudia de dues a tres hores setmanals la religió musulmana o la cristiana, encara que la nota d'aquesta assignatura no compta per a la mitjana anual.



Participació d'Eivissa i Menorca a la manifestació per l'escola pública.

[...] L'Administració nord-americana inclou en el seu projecte de reforma per al món àrab controlar l'ensenyament religiós i acusa les escoles religioses del Golf d'alimentar amb els seus titulats els suïcides d'Al Qaeda.

[...] En relació amb la reforma dels programes educatius hi ha tres visions distintes:

- 1- Visió tradicional i conservadora que rebutja qualsevol reforma.
- 2- Visió liberal que reclama programes que reflecteixin les ambicions socials i els valors com la democràcia i els drets humans.
- 3- Visió neutral que per raons tècniques, no ideològiques, creu que caldria revisar els programes cada cert temps.

[...] En els últims anys, representants de la comunitat musulmana als països europeus han començat a reclamar la inclusió de la religió musulmana en els programes dels col·legis on estudien alumnes que confessen l'Islam."

L'ESCOLA HA DE SER LAICA. L'ESCOLA COM A PODER

Maria Pau Trainer
Professora de Batxillerat, escolàpia

"Les persones que ens dediquem a l'escola tenim consciència que, d'una manera o una altra, sempre ha existit, si no com a institució, sí que com a fet que ha arribat fins a nosaltres en el fenomen de transmetre



A la manifestació per l'escola pública, muixeranga valenciana.

coneixements, història, tecnologies, idiomes, costums, danses..., VIDA.

Els resums que hi ha a continuació són la base per explicar el que realment ha passat en la història de la creació de les escoles fins arribar a una legislació que des d'un principi està condicionada pels contactes que l'Església ha tingut amb els governs de torn per dominar la transmissió dels coneixements i la consolidació del seu poder en la societat espanyola.

[...] El tema, a banda de la Revolució Francesa, és per fer notar que va ser a partir d'aquesta Revolució que l'escola es "va popularitzar", encara que també varen néixer per neutralitzar aquest fet quantitat d'escoles religioses que "varen vetllar" per la moral i els bons costums, enfront de l'explosió de "Llibertat, Fraternitat i Igualtat".

[...] Cal tenir present que pocs anys després de la primera Constitució espanyola ja sorgeix un Concordat que tancarà possibilitats enfront d'una educació laica.

[...] Aquesta Institució Lliure va haver de lluitar contra tot el que havia imposat el Govern, que tenia lligades les mans pel Concordat amb la Santa Seu. Varen haver de replantejar-se moltes coses, però varen demostrar la seva gran capacitat organitzativa i metodològica per fer possible una escola digna, innovadora, d'alt valor moral i social.

"...que l'escola dels seus fills i filles fora una escola respectuosa, no excloent de ningú i de qualitat: LAICA."

[...] Des de 1876 fins a la guerra civil de 1936, la Institució Lliure d'Ensenyament es va convertir en el centre de gravetat de tota una època de la cultura espanyola i en camí per a la introducció a Espanya de les més avançades teories pedagògiques i científiques que s'estaven desenvolupant fora de les fronteres espanyoles.

[...] Els articles del Concordat que oferesc són prou clars per comprendre el poder de l'Església sobre la realitat de l'ensenyament a Espanya, des del principi de tota legislació. Aquesta Llei es va fer abans de la Llei Moyano.

[...] Vull fer ressaltar la consolidació dels rols femenins en funció de la família, la casa i la cura dels seus. Les dones hem hagut de lluitar doblement per poder arribar al coneixement, encara que tinguem ben lluny encara bona part del poder.

[...] "Podrà el Govern concedir autorització per obrir escoles i col·legis de primer i segon ensenyament als Instituts Religiosos d'ambdós sexes legalment establerts a Espanya, l'objecte dels quals sigui l'ensenyament públic, dispensant els seus Caps i Professors del títol i fiança que exigeix l'Art. 150".

Repassar aquests fets relatius a la intervenció de l'Església en la legislació de l'ensenyament m'ha revalorat l'escola. Va costar més de cent anys portar a la pràctica l'Educació Primària Obligatoria i gratuïta que havia estat establerta a l'anomenada "Llei Moyano" de 1857.

La lluita pel domini dels espais escolars estava servida i durant molt de temps ha estat l'espurna que ha encès visceralment moltes reaccions entre el poder fàctic de l'Església i el del Govern.

Les lleis que han de regular l'escola són importants, però jo voldria una societat madura que sabés exigir que l'escola dels seus fills i filles fora una escola respectuosa, no excloent de ningú i de qualitat: **LAICA.**"

¹ De les dues primeres ponències s'han posat fragments; de la tercera s'ha suprimit tot el que es referia a la història des de la revolució francesa, passant per les primeres lleis d'ensenyament de l'Estat espanyol, articles del concordat, etc. Si les voleu llegir completes podeu anar a www.fsipe.org □